

ב"ה

התקשרות

קונטרס שבועי לאנ"ש חסידי חב"ד לחיזוק ההתקשרות
לכ"ק אדמו"ר רבי מנחם מענדל בהרה"ק רלו"י מליובאוויטש
זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע

שיחות • איגרות • פניני חסידות לפה"ש • הלכות, מנהגים וטעמיהם • ניצוצות • זמנים

תקצז

ערב שבת-קודש
פרשת מקץ / חנוכה
כ"ט בכסלו ה'תשס"ו

יוצא-לאור על-ידי
מכון ליובאוויטש שעל-יד
צעירי-אגודת-חב"ד באה"ק ת"ו — המרכז

מורה שיעור ללימוד היומי ברמב"ם

כ"ט בכסלו ה'תשס"ו – ו' בטבת ה'תשס"ו

יום	יום בחודש	ג' פרקים ליום	פרק א' ליום	ספר-המצוות
ו'	כ"ט בכסלו	הלי ערכין וחרמין. פרק ח. תהי ידך וגו'. ספר זרעים והוא ספר שביעי.. הלי כלאים.. בפרקים אלו. פרק א-ב.	הלי מכירה. פרק יא.	מליית קיא. רטו.
ש"ק	ל' כסלו	פרק ג-ה.	פרק יב.	מליית רטז.
א'	א' בטבת	פרק ו-ח.	פרק יג.	מליית ריז. ריח.
ב'	ב' בטבת	פרק ט-י. הלי מתנות עניים.. בפרקים אלו. פרק א.	פרק יד.	מליית מב. מייע קכ. מליית רל
ג'	ג' בטבת	פרק ב-ד.	פרק טו.	מייע קכא. מליית ריא. מייע קכג. מליית ריב.
ד'	ד' בטבת	פרק ה-ז.	פרק טז.	מייע קכד. מליית ריג. מייע קכב. מליית ריד.
ה'	ה' בטבת	פרק ח-י.	פרק יז.	מייע קל. קצה. מליית רלב.
ו'	ו' בטבת	הלי תרומות.. בפרקים אלו. פרק א-ג.	פרק יח.	מייע קכו. קכט.

זמני השבוע *

צאת הכוכבים	שקיעת החמה***	מנחה גדולה	חצות היום והלילה	סוף זמן ק"ש	זריחת החמה	זמן ציצית ותפילין	עלות השחר**		תאריך
							72 ד'	120 ד'	
5.12	4.45.6	12.13	11.43	9.12	6.47	5.46	5.23	4.35	ו', כ"ט בכסלו
5.13	4.46.3	12.14	11.44	9.12	6.47	5.46	5.24	4.35	ש"ק, ל' בכסלו
5.14	4.47.1	12.14	11.44	9.11	6.48	5.47	5.24	4.36	א', א' בטבת
5.14	4.47.8	12.15	11.45	9.11	6.48	5.47	5.24	4.36	ב', ב' בטבת
5.15	4.48.5	12.15	11.45	9.12	6.48	5.47	5.24	4.36	ג', ג' בטבת
5.16	4.49.3	12.16	11.46	9.12	6.48	5.47	5.25	4.36	ד', ד' בטבת
5.16	4.50.1	12.16	11.46	9.12	6.48	5.47	5.25	4.37	ה', ה' בטבת
5.17	4.50.9	12.17	11.47	9.12	6.48	5.48	5.25	4.37	ו', ו' בטבת

* הזמנים מתייחסים לאזור המרכז. באזור ההרים והעמקים יש שינויים שעשויים להגיע למספר דקות.
 ** לגבי זמן עלות השחר הנהוג בחב"ד קיימות שלוש דעות. הבאנו את הזמנים לפי הדעה המוקדמת ביותר והמאוחרת ביותר, וראוי להחמיר לפי העניין.
 *** זמני השקיעה כאן הם לפי השקיעה הנראית. אולם אדה"ז בסידורו (יסדר הכנסת שבת) מכיר בשקיעה האמיתית, המאוחרת ממנה "בכמו ארבע מינוטין" (לשון אדה"ז שם. שיעור התלוי במיקום ובעונות השנה).

זמני הדלקת הנרות וצאת השבת

באר-שבע		חיפה		תל-אביב		ירושלים		פרשת
צה"ש	דה"ינ	צה"ש	דה"ינ	צה"ש	דה"ינ	צה"ש	דה"ינ	
5.28	4.28	5.24	4.13	5.27	4.23	5.25	4.09	מקץ
5.34	4.33	5.30	4.18	5.32	4.29	5.30	4.15	ויגש

עורך ראשי: מנחם-מענדל ברוד • עורך: שניאור-זלמן רודרמן • הגהה: יוסף-יצחק איידלמן

מז"ל: מכון ליובאוויטש שע"י צעירי-אגודת-חב"ד באה"ק ת"ו – המרכז

יו"ר: הרב יוסף-יצחק הכהן אהרונב

כתובת: ת"ד 14 כפר חב"ד 72915, טל': 03-9607588, פקס': 03-9606169

ISSN 0793-7474 אינטרנט: <http://chabad.org.il> דואר-אלקטרוני: chabad@chabad.org.il

נרות חנוכה מגיעים למעלה יותר!

לכאורה, מעלתם של נרות המנורה בבית המקדש גדולה ממעלת נרות חנוכה שבזמן הגלות □ אך באמת, דווקא בכך מתבטאת מעלת נרות חנוכה על נרות המקדש – שהם נוהגים גם בזמן הגלות □ זו הסיבה שאת נרות חנוכה מציבים "מבחוץ" ומדליקים "משתחשך", משום שבכוחם להאיר גם את ה"חוץ" וה"חושך" □ משיחת כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו

עבודה בדרך מלמטה למעלה.
אין זה גילויים בדרך מלמעלה למטה.

ב. וזהו החילוק בין נרות המקדש ונרות חנוכה.⁴

ישנם בזה שני חילוקים עיקריים: (א) נרות המקדש מדליקים מבפנים, ונרות חנוכה מדליקים מבחוץ.⁵ (ב) נרות המקדש מדליקים מבעוד יום, ונרות חנוכה – משתחשך.⁶

שני העניינים ד"חוץ" ו"חושך" מורים על עניין שאינו קדושה, כיוון שקדושה היא אור – היפך החושך, ועניינה לעשות דירה לו יתברך – היפך החוץ, עניין של פנים.

נרות המקדש מדליקים מבעוד יום ומבפנים, כיוון שזהו גילוי בדרך מלמעלה למטה. נרות

א. הנקודה העיקרית דשבת זו היא – היותה שבת חנוכה.⁷ הגמרא מספרת: "מאי חנוכה... שכשנכנסו יוונים להיכל טמאו כל השמנים שבהיכל. וכשגברה מלכות בית חשמונאי ונצחום וכו'. לשנה אחרת קבעום ועשאוים ימים טובים וכו'.

הנס דחנוכה היה שמצאו שמן טהור להדליק את נרות בית המקדש, והשמן דלק שמונה ימים. ולכן קבעו חכמים את ברכת "שעשה ניסים" על הדלקת הנרות, כיוון שזהו עיקר הנס והיום טוב דחנוכה.

והיינו, שהעבודה דחנוכה היא להדליק נרות, להאיר ("מאכז ליכטיק"). אנו נמצאים בגלות. ברחוב שורר חושך. זמן הדלקת נר חנוכה הוא משתחשך⁸ – ואז הולכים ומאירים. זוהי

(4) ראה גם תורת מנחם – התועדויות ח"ד ס"ע 35.
(5) ראה גם שיחת נר ה' דחנוכה דאשתקד ס"ב (תורת מנחם – התועדויות ח"ג עמ' 180).
וש"נ.
(6) ראה גם סה"מ מלוקט ח"ו עמ' סג ואילך.
וש"נ.
(7) ראה גם בר"ה בכ"ה בכסלו שנאמר

(1) מכאן עד סוף השיחה (מלבד ס"ד) הוגה ע"י כ"ק אדמו"ר (באידיש), ונרפס בלקו"ש ח"ב עמ' 481 ואילך. במהדורה זו ניתוספו עוד כמה ציונים מ"מ, וכמה פרטים מהנחה בלתי מוגה.
(2) וראיה לזה – מקריאת המפטיר דשבת חנוכה, שדוחה כל העניינים דר"ח וכו' בשביל חנוכה (מהנחה בלתי מוגה).
שבת כא, ב.

דבר מלכות

והיקף שמונה הוא היקף מבחון¹³, דהיינו מקיף נעלה יותר, שלזה מגיעים דווקא על-ידי נר חנוכה, עבודה בכוח עצמו.

וזהו גם-כן הטעם שמסיימים בתפילת "על הניסים" בתיבות "להודות ולהלל לשמך הגדול":

"שמו הגדול" – קאי על האור שלפני הצמצום, כידוע¹⁴ בעניין "עד שלא נברא העולם היה הוא ושמו בלבד"¹⁵, שהכוונה בזה היא לאור שלפני הצמצום, הנקרא "שמו הגדול". ולמדריגה זו מגיעים על-ידי נרות חנוכה דווקא.

ויתרה מזה: "להודות וְלִהְיוֹת לְשִׁמְךָ הַגָּדוֹל" – לשון "בהילו נרו"¹⁶, שעל-ידי נרות חנוכה ממשיכים ומאירים ב"שמו הגדול", שהוא-עניין ההמשכה מ"אתה קדוש" ב"שמך קדוש" ומ"אתה אחר" ב"שמך אחר"¹⁷. ועל-פי-זה נמצא, שנרות חנוכה מגיעים (לא רק בכחינת "שמו הגדול", "שמך קדוש", אלא גם) במדריגת "אתה קדוש"!

ד. ההוראה מזה:

יש להאיר את החושך, להתייבב בחוץ ולהאיר את החושך, וזאת – על-ידי שמן טהור, ובדרך מלמטה למעלה, "מוסיף והולך". וכיוון¹⁸ שעל-ידי עבודה זו פועלים "להודות ולהלל לשמך הגדול" (כנ"ל), הרי מובן, שכאשר אוחזים במדריגה זו, פועלים בדרך ממילא גם בהעניינים הפרטיים שנוספים ביום השבת-קודש זה – י"ט כסלו, שבת-פרשת וישב וכו'. אבל, העבודה העיקרית היא בהנקודה העיקרית דיום השבת-קודש זה –

חנוכה מדליקים משתחשך ומבחוץ, כיוון שעניינה הוא בדרך מלמטה למעלה, להאיר גם את החושך ואת החוץ.

וסדר העבודה בזה – לא כדעת בית שמאי ש"פוחת והולך כפרי החג", אלא "מוסיף והולך", ד"מעלין בקודש" שבכל יום מדליקים נר נוסף, מאירים יותר ויותר ("מען מאכט ליכטיקער און ליכטיקער"), עד "ולילה כיום יאיר"⁸.

ג. לכאורה יש מקום לחשוב, דכיוון שנרות חנוכה הם בזמן הגלות ובדרך מלמטה למעלה – פחותה מעלתם ממעלת נרות המקדש, שהרי עד היכן יכול נברא להגיע בכוח עצמו?

אבל לאמיתו של דבר, מצינו מעלה בנרות חנוכה על נרות המקדש – שנרות חנוכה מגיעים לַמַּעֲלָה יותר, ומצד זה בכוחם להאיר גם את החושך ואת החוץ:

על הפסוק⁹ "בעלותך את הנרות", אמרו חז"ל¹⁰: "שלך גדולה משלהם", "הקרבת, כל זמן שבית-המקדש קיים הן נוהגין, אבל הנרות לעולם אל מול פני המנורה יאירו"¹¹, ופירש הרמב"ן¹² "לא רמזו אלא לנרות חנוכה חשמונאי שהיא נוהגת אף לאחר חורבן בגלותנו", ונמצא שהם קיימים לעד – הן בזמן הבית, הן בזמן הגלות והן לעתיד-לבוא. ועניין זה ישנו דווקא בנרות חנוכה ולא בנרות המקדש.

וזהו הטעם שמצינו שנרות המקדש היו שבעה נרות, מה-שאינ-כן נרות חנוכה הם שמונה נרות – על-פי המבואר בתשובת הרשב"א¹³ שהיקף שבעה הוא היקף מבפנים

בהתוועדות (לעיל עמ' 287).

8) תהילים קל"ט, יב.

9) בהעלותך ח, ב.

10) פרש"י עה"פ.

11) במדב"ר פט"ו, ו.

12) ח"א ס"ט.

13) ראה גם סד"ה בכ"ה בכסלו שנאמר

בהתוועדות (לעיל עמ' 294).

14) ראה ספר-הערכים ח"ב (כרך ד) ערך אאו"ס

(ה) עמ' תלח ואילך. וש"נ.

15) פדר"א רפ, ג.

16) איוב כט, ג. וראה תו"א וישב ל, א. ובכ"מ.

17) ראה סה"מ מלוקט ח"ד עמ' עד, וש"נ.

18) קטה זה – מהנחה בלתי מוגה.

דבר מלכות

להאיר את החושך בדרך מלמטה למעלה, פעם אחת ביום (כמו שאר ברכות-השחר); אבל לדעת הסוברים שחיוב ברכת-התורה הוא

מדאורייתא – אינו מובן: מכיוון שמדאורייתא מחוייב לברך ברכת-התורה מחדש בכל פעם

* * *

כיוון שבכל יום נעשה האדם "ברייה חדשה", אין העבודה דאיתמוּל מספקת ליום זה, אלא צריכה להיות עבודה חדשה

שמפסיק מלימודו²³ – מדוע מברכים פעם אחת ביום בלבד? לכאורה היה מקום לומר, שהחיוב דברכת-התורה מדאורייתא הוא רק בנוגע לעצם החיוב, אבל בנוגע לזמן החיוב – הנה מדאורייתא אינו חייב לברך אלא פעם אחת בחייו בלבד, וחכמים תקנו לברך בכל יום משום שאז נעשה האדם "בריה חדשה".

אבל באמת אי-אפשר לומר כן, דאם-כן היה דין ספק ברכת-התורה להקל כמו בכל ספיקא דרבנן, והרי מצינו²⁴ שלדעת הראשונים הסוברים שחיוב ברכת-התורה הוא מדאורייתא, מי שנסתפק אם בירך ברכת-התורה חוזר ומברך מספק. ומוכח שגם חיוב הברכה בכל יום (ולא רק עצם עניין הברכה) הוא מדאורייתא.

וצריך לומר לשיטתם²⁵, שעצם העניין דחיוב ברכת-התורה הוא מדאורייתא, אלא שנמסר לחכמים לקבוע פרטי הדברים, הנוסח והזמן כו'. ולאחר שקבעו חכמים שחיוב הברכה הוא בכל יום – נעשה חיוב דאורייתא לברך בכל

ה. דובר בהתוועדות י"ט כסלו¹⁹ בעניין הטעם לחיוב ברכת-התורה בכל יום דווקא – דלכאורה חיוב זה אינו מובן כלל, שהרי ישנם ב' טעמים לחיוב אדם בברכה נוספת (לאחרי שכבר בירך על זה פעם אחת): (א) הפסק, (ב) היסח הדעת. ולפי ב' טעמים אלו, אין מתאים לברך ברכת-התורה בכל יום דווקא, אלא לעיתים תכופות יותר או רחוקות יותר – שכהכרח לומר שהחיוב לברך ברכת-התורה בכל יום הוא מצד זה שבכל יום נעשה האדם "בריה חדשה".²⁰

אך עדיין אינו מובן:

ישנה מחלוקת בראשונים²¹ בעניין ברכת-התורה, אם חיובה מדרבנן או מדאורייתא – דיש-אומרים שחיובה מדרבנן, ויש-אומרים שחיובה מדאורייתא, דילפינן קל-וחומר מברכת-המזון²².

והנה, לדעת הסוברים שחיוב ברכת-התורה הוא מדרבנן, בלבד – אתי שפיר, דכיוון שברכת-התורה אינה אלא תקנת חכמים, הרי מלכתחילה תקנוה חכמים באופן זה, שחיובה

23 לדעת רבנן (מנחות צט.ב. וש"נ) – דס"ל שהחיוב דלימוד התורה הוא "תמיד" כפשוטו, וכשמפסיק מלימודו הוי הפסק בקיום המצווה, מה-שאין-כן לדעת ר' יוסי (שם) – אין שייך הפסק בלימוד התורה כאשר לומר שחרית ערבית (כנ"ל בשיחת י"ט כסלו בארוכה).
24 פר"ח אר"ת רסמ"ז. שאג"א סכ"ד, ועוד.
25 ראה גם לקו"ש שם עמ' 150 הערה 15.

19 ס"ט ואילך (לעיל עמ' 261 ואילך) – עיי"ש בארוכה.
20 יל"ש תהילים רמז תשב. שו"ע אדה"ז או"ח רס"ד ורס"ז. וראה שם סמ"ו ס"ו.
21 ראה אנציקלופדיה תלמודית ערך ברכת-התורה בתחלתו (ח"ד עמ' תרטז). וש"נ. וראה גם לקו"ש ח"ד עמ' 148 בהערות.
22 ראה ברכות כא.א. שם מח.ב.

דבר מלכות

שהרי זמן קריאת-שמע של ערבית הוא "עד שיעלה עמוד השחר" (לדעת רבן גמליאל³¹, ומדאורייתא כן הוא גם לדעת חכמים³²), שהוא גם התחלת זמן קריאת-שמע של שחרית³³.

ואם-כן, כיוון שאין הפסק כלל בין זמן קריאת-שמע של ערבית לזמן קריאת-שמע של שחרית – מדוע תקנו לברך ברכות קריאת-שמע גם בקריאת-שמע של שחרית, הרי כבר נפטר בברכות קריאת-שמע של ערבית?

ואין לתרץ על-פי המבואר ברשב"א³⁴ (והובא בתניא³⁵) ש"ברכות אלו אינן ברכות של קריאת-שמע... אלא ברכות הן שנתקנו קודם קריאה" כמו שאר הברכות, ועד ש"לכאורה אין להם שייכות כלל עם קריאת שמע"³⁶ – כי באמת סוף-סוף הברכות שייכות לקריאת-שמע, וכמבואר בתניא³⁷ ש"ברכותיה שלפניה ולאחריה... הן הכנה לקיום הקריאת-שמע",

– ולכן, "ספק קרא קריאת-שמע ספק לא קרא, חוזר וקורא ומברך לפניה ולאחריה", אף ש"ידע שקרא ונסתפק לו אם בירך לפניה ולאחריה או לא בירך, אינו חוזר"³⁸ (כדין ספיקא דרבנן לקולא), דהואיל ומחוייב לחזור ולקרוא קריאת-שמע (שהיא מן התורה ולכן ספיקה להחמיר) חייב גם בברכותיה, "לפי שכך היתה התקנה, שכל זמן שקורין קריאת-שמע של תורה אפילו מפני הספק בלבד קורין אותה בברכותיה"³⁹, ומוכה שחיוב ברכות קריאת-שמע הוא מצד קריאת-שמע –

ואם-כן הדרא קושיה לדוכתה: מאחר שאין הפסק בין זמן קריאת-שמע של ערבית לזמן קריאת-שמע של שחרית, אין הפסק כלל –

יום, וספיקו להחמיר. אך זהו דווקא לאחרי שקבעו חכמים שיש לברך בכל יום, מצד העניין ד"בריה חדשה".

דוגמה לזה – באיסור מלאכת חול המועד (לדעת הראשונים²⁶ שהוא מדאורייתא), ש"לא מסרן הכתוב אלא לחכמים", "מאחר שאמר לך הכתוב שהן עצורין ממלאכה ולא בכולן, ולא פירש אי זו המותרת ואי זו האסורה, דע וראה שלא מסרן אלא לחכמים היודעים להבין על איזהו להטיל ההיתר ועל אי זו להטיל האיסור"²⁷, ולאחר שקבעו חכמים שמלאכה פלונית אסורה – נעשית אסורה מדאורייתא. וכן מצינו בעניין "ובחוקותיהם לא תלכו"²⁸ – שהתורה לא פירשה דבר אלא סתמה וכתבה בחוקותיהם לא תלכו, ומסרה הדבר לחכמים²⁹.

ו. והנה, על-פי הביאור האמור בעניין ברכת-התורה שבכל יום (בשייכות ל"סיום הש"ס", "כל השונה הלכות בכל יום כו"³⁰), שזהו מצד העניין ד"בריה חדשה" – יובן גם בנוגע לברכות קריאת-שמע (השייכות להתחלת הש"ס, "מאימתי קורין את שמע כו"), שגם הם באים מצד העניין ד"בריה חדשה":

החיוב דקריאת-שמע הוא – פעמיים בכל יום, בבוקר ובערב.

והנה, בין קריאת-שמע של שחרית לקריאת-שמע של ערבית, יש הפסק – שהרי סיום הזמן דקריאת-שמע של שחרית הוא זמן רב קודם התחלת החיוב דקריאת-שמע של ערבית. אמנם, בין קריאת-שמע של ערבית לקריאת-שמע של שחרית, אין הפסק כלל –

26 ראה אנציקלופדיה תלמודית ערך חוה"מ

ס"ב (היי"ג עמ' קז ואילך). וש"נ.

27 חגיגה יח,א ובפרש"י.

28 אחרי יח,ג.

29 ב"י יו"ד סקע"ח (ד"ה וא"ת).

30 ראה שיחת י"ט כסלו הנ"ל ס"ח (לעיל ע' 260).

31 משנה ריש ברכות.

32 שם ד, רע"ב.

33 שם ח, סע"ב ובפרש"י (ד"ה דקיימי).

34 תשובות הרשב"א ח"א סשי"ט. שו"ת.

הרשב"א המיוחסות לרמב"ן סקצ"ב וסר"ב.

35 פמ"ט (סט, רע"ב). וראה שם פ"ב (טז,ב).

36 תניא פמ"ט שם.

37 בפ"ב.

38 רמב"ם הל' ק"ש פ"ב הי"ג. טוש"ע ואדה"ז

או"ח ר"ס סז.

39 שו"ע אדה"ז שם.

דבר מלכות

ז. וביאור העניין בעבודה: שמע של ערבית? דנפטר ויצא ידי חובתו בברכות של קריאת-משום שקריאת-שמע של ערבית וקריאת-שמע של שחרית שתי מצוות הן, כמו-שכתוב⁴⁰ "ובשכבך ובקומך", דהיינו שהם ב' חיובים: חיוב קריאת-שמע של ערבית מצד זמן שכיבה

כיוון שבכל יום נעשה האדם בריה חדשה, אין העבודה דאתמול מספקת ליום זה, אלא צריך להיות עבודה חדשה – העבודה דקריאת-שמע מחדש, וגם העבודה דברכות קריאת-שמע (שהם "הכנה לקיום הקריאת שמע") מחדש.

ידוע בעניין "לא בירכו בתורה תחילה", שהכוונה בזה היא – שאף שלמדו תורה, לא הרגישו את היוקר שבזה

ועל-דרך-זה בנוגע לברכת-התורה, שעניינה ההרגש שהתורה באה מ"נותן התורה", כידוע⁴³ בעניין "לא ברכו בתורה תחילה"⁴⁴, שהכוונה בזה היא – שאף שלמדו תורה, לא הרגישו את היוקר שבזה, שהוא-עניין ההרגש ד"בחר בנו מכל העמים ונתן לנו את תורתו"⁴⁵ – שגם עניין זה צריך-להיות מחדש בכל יום ויום (כנ"ל ס"ה).

ודווקא לאחרי העבודה דברכת-התורה, קריאת-שמע ותפילה מחדש – ביכולתו לצאת לענייני העולם כדי לבררם ולעשותם כלים לאלוקות.

וזהו התוכן דמאמר רו"ל בסיום הש"ס "כל השונה הלכות בכל יום מובטח לו שהוא בן עולם-הבא, שנאמר"⁴⁶ הליכות עולם לו כו": "עולם הבא" – אין הכוונה לעולם-הבא שלאחר מאה ועשרים שנה, אלא על-דרך העניין ד"עולמך תראה בחייך"⁴⁷, והיינו, שעל-ידי העניין ד"כל השונה הלכות בכל יום" (שהוא-עניין ברכת-התורה, כנ"ל) יקויים בו העניין ד"הליכות עולם לו", שיהפוך את

("ובשכבך"), וחייב קריאת-שמע של שחרית מצד זמן הקימה ("ובקומך"), ולכן, הברכה דקריאת-שמע של ערבית אינה פוטרת קריאת-שמע של שחרית, אף שאין הפסק ביניהם. – דלא כבמצוות תלמוד-תורה, שאף שיש בה זמנים, "פרק אחד שחרית ופרק אחד ערבית"⁴², אינה אלא חיוב אחד, ולכן הברכה ד"פרק אחד שחרית" פוטרת גם "פרק אחד ערבית" –

כי, לאמיתו של דבר, גם החיוב דקריאת-שמע הוא חיוב אחד, שהרי מהתיבות "ובשכבך ובקומך" לומדים רק את זמני החיוב (שנחלק לב' הזמנים דשכיבה וקימה), אבל עצם החיוב דקריאת-שמע (כב' הזמנים) נלמד מהתיבות "ודברת במ"⁴¹, שמהם לומדים גם החיוב דתלמוד-תורה].

ובהכרח לומר, שהחיוב דברכות קריאת-שמע של שחרית הוא מצד זה שבכל יום נעשה האדם "בריה חדשה", וממילא גם הקריאת-שמע דשחרית היא חדשה, וחייבת בברכות חדשות.

43 ראה לקו"ש חט"ו עמ' 3. וש"נ.
44 נדרים פ"א, א. ב"מ פה, רע"ב.
45 נוסח ברכות-התורה.
46 חבקוק ג, ו.
47 ברכות יז, טע"א.

40 הקטע שבחצ"ר – אין זוכרים בכירור. וראה גם לקו"ש ח"ד עמ' 21. וש"נ (המו"ט).

41 ואתחנן ו, ו.
42 מנחות צ"ט, ב.

דבר מלכות

העולם הגשמי לדירה לו יתברך.

בנרות המקדש הדליקו בכל יום בפתילה חדשה, כיוון שבכל יום נעשית המשכה נעלית יותר, שלגביה נחשבת ההמשכה דאתמול כחול, ובשינוי מחול לקודש יש צורך בפתילה חדשה. מה-שאיין-כן בנרות חנוכה – כיוון שנרות אלו קשורים עם זמן הגלות, שאז ההמשכות מלמעלה הן בהעלם בלאו-הכי, נמצא שאין כאן שינוי מחול לקודש, ולכן אין הכרח בפתילה חדשה, ואדרבה (כנ"ל).

אלא, שכל זה הוא בנוגע להגילוי בגשמיות, אבל ההמשכה בכל יום ברוחניות – היא גם בנרות חנוכה, ולכן ברוחניות צריך להיות העניין ד"בריה חדשה" בכל יום בנוגע לנרות חנוכה.

(קטעים מהתוועדות שבת-קודש פרשת וישב, שבת חנוכה, מבה"ח טבת ה'תשט"ז; יתורת-מנחם – התוועדות' תשט"ז, חלק ראשון (יג) – עמ' 295-304 – בלתי מוגה)

ד. דוגמה להעניין ד"בריה חדשה" – מצינו גם בנוגע לחנוכה. ובהקדמה:

יש נוהגין⁴⁸ לקחת בכל יום פתילות חדשות להדלקת נרות חנוכה, כשם שבנרות המקדש היו בכל יום פתילות חדשות⁴⁹. אבל כ"ק מו"ח אדמו"ר לא נהג כן, אלא היה משתמש בפתילה הישנה.

ויש לומר בטעם הדבר:

כאשר משנים מחול לקודש – יש צורך בפתילה חדשה, כיוון שדבר שהשתמשו בו לחול אינו ראוי לקודש⁵⁰. אבל מקודש לקודש – אין הכרח בפתילה חדשה, ואדרבה, יש מעלה בפתילות הישנות דווקא, שלהיותם כבר תשמישי קדושה, ראויים הם יותר לקיים בהם מצווה נוספת⁵¹.

ועל-דרך זה בענייננו:

48) ראה הנסמן בספר-המנהגים – מנהגי חב"ד עמ' 71 הערה 19.
49) ראה הנסמן בספר-המנהגים – מנהגי חב"ד עמ' 71 הערה 19.
50) ראה ער"ו ב"מ פד,ב. רמב"ם הל' ביהב"ח ספ"א.
51) ראה ברכות לט, סע"ב.

מינוי ל"התקשרות"

ניתן לקבל את גיליון "התקשרות"
ישירות הביתה באמצעות הדואר.

מינוי לשנה: 177 ש"ח (ב-4 תשלומים).
מינוי לחצי שנה: 88 ש"ח (ב-2 תשלומים).

את השם, הכתובת והתשלום יש להעביר לפי הכתובת:
"התקשרות", מחלקת המנויים, ת"ד 14 כפר חב"ד 72915

"מוסיף והולך"

בעניינים המביאים את הגאולה בפועל

כיוון שנוסף לכך שדורנו זה הוא דור האחרון של הגלות, סוף הגלות, דור הראשון של הגאולה, התחלת הגאולה, נמצאים אנו בימי סגולה השייכים לגאולה... יש להוסיף מיום ליום (כהוראת ימי חנוכה ש"מכאן ואילך מוסיף והולך" – ובאופן של פעולה נמשכת גם לאחרי ימי חנוכה, שהרי, "מעלין בקודש (ועל אחת כמה וכמה ש) אין מורידין") בהעניינים המביאים את הגאולה בפועל ובגלוי. ומהם:

חיזוק האמונה, התשוקה והציפייה לביאת המשיח, עד כדי כך שכל זמן שמשיח צדקנו עדיין לא בא בפועל ובגלוי, ימיו חסרים, כדברי יעקב שאפילו מאה ושלושים שנה הם "מעט", כיוון שעדיין לא באה הגאולה בפועל.

ועוד ועיקר: להוסיף בלימוד והפצת פנימיות התורה (והתורה בכלל – ענייניו של יעקב), שמן (רזין דרזין) שבתורה, באופן שמאיר "על פתח ביתו מבחוץ", "יפוצו מעינותיך חוצה", "עד דכליא גלא דתרמודאי".

וכפשוט – ההוספה במבצע חנוכה כפשוטו, כולל גם עריכת התוועדות של שמחה, כדעת הרמב"ם שימי חנוכה הם "ימי שמחה והלל", והוספה בקיום המנהג דנתינת מעות חנוכה וכיו"ב.

(משיחת ש"פ מקץ, שבת חנוכה תשנ"ב – ספר השיחות תשנ"ב, כרך א, עמ' 207-201)

לדבר על הניסים בהתוועדויות חנוכה

ההכרה וההודאה ונתינת השבח לה' על הניסים שהוא עושה, נוסף על היותם עניין של הכרת טובה – הרי זה גם נוגע לביאת משיח צדקנו בגאולה האמיתית והשלימה, כפי שהגמרא אומרת: "ביקש הקב"ה לעשות חזקיה משיח... אמרה מידת הדין לפני הקב"ה... חזקיה עשית לו כל הניסים הללו (שניצל מסנחריב ונתרפא מחליו) ולא אמר שירה לפניך תעשהו משיח".

על-פי זה מובן בענייננו, שפירסומי ניסא של הניסים שעושה הקב"ה בזמננו – הרי זה נוגע להבאת הגאולה האמיתית והשלמה בפועל ממש!

...ועל-אחת-כמה-וכמה בימי החנוכה, שעניינם הוא "פירסומי ניסא" כנ"ל – יש לראות לנצל ימים אלו, נוסף לכל הפעולות ומבצעי חנוכה, גם – כדי לערוך התוועדות חסידים [או לקרוא לזה בלשון אחר, בכל מקום לפי עניינו, "אזלת לקרתא הלך בנימוסיה"], בכל יום מימי החנוכה, ולדבר שם דברי תורה, נגלה דתורה ופנימיות התורה, ולקבל החלטות טובות בכל ענייני תורה ומצוות, ובאופן של מוסיף והולך ואור (בהתאם לנרות חנוכה), ועוד ועיקר – לדבר בעניין פירסומי ניסא, הניסים "בימים ההם בזמן הזה".

(משיחת ש"פ וישב, כ"ג כסלו, תשנ"ב. התוועדות תשנ"ב עמ' 408)

"מוסיף והולך, מוסיף ואור"

הרבי מדריך עורכי ביטאון לילדים באשר לאיורי החנוכה המופיעים בשער □ מזרז את אנ"ש לפעול במבצע חנוכה במיוחד בבתי-הרפואה, בתי-הכלא ומחנות צה"ל □ עומד בקשר עם מפקדי צה"ל ומעודד להעמיק את הקשר עם חב"ד ושיהיו לקשר זה תוצאות מעשיות

מאת הרב מרדכי-מנשה לאופר

לאור המלצת הרבי לצייר סביבון, צוייר בשער של גיליון חנוכה תשמ"ו סביבון, ובתוך הגיליון עצמו סופר הסיפור שמאחורי הסביבון – שבימי גזרות היוונים שלא ללמוד תורה, היו ילדי ישראל נאלצים לפעמים להסתיר את ספרי לימודיהם ומתחילים לשחק בסביבונים. במחשבה ראשונה סברו העורכים כי לא מתאים לצייר גם חנוכייה, שכן, כאמור, מדובר בימי הגזרות, לפני התרחשות נס חנוכה. אך בראותו את הציור הגיב על כך הרבי:

צריך גם מנורה.

בהתאם להוראה זו צוירה גם חנוכייה, אך באופן שהיא איננה חלק ממה שקורה בשער אלא כדבר בפני-עצמו. בגיליון אחר הוצג ציור של כינוס, שכלל גם ציור של מנורה ליד פתח החדר. על כך הגיב הרבי:

המנורה הי"ה [=הרי היא] לפרסומי ניסא ולא בפניה וכו' !!

ועוד הערה של הרבי לגיליון חנוכה תש"נ. בשער הגיליון נראה ציור של בית עשוי בצורת סביבון. באותם הימים צורה של סביבון כזה היתה באופנה בין הילדים, ולצד הסביבון נראה אחד הילדים מדליק את החנוכייה בליל החג

בסיום התוועדות שבת פרשת מקץ, זאת חנוכה, תשל"ו אמר הרבי:

מסתמא תיערך כבר הלילה אסיפה או מלווה-מלכה כדי להתדבר אודות יצירת המשך לפעילות של חנוכה בפעולות על כל השנה כולה.

הרבי מזג מכוסו לבקבוק 'משקה', ומסר את הבקבוק והמזונות לצורך התכנסות האמורה (על-פי דיווח הרה"ח ר' צבי-הירש שיחי' זרחי').

לקט הוראות לציורי חנוכה

להלן כמה התייחסויות מהרבי, שזכו להן הרב שלום-דוד שיחי' פייפ, עורך בטאון 'ימות המשיח' ('משיח טיימס'), בהוצאת המרכז העולמי של 'צבאות השם' בניו-יורק, בהנהלת הרב ירחמיאל שיחי' בנימינסון ('כפר חב"ד', גליון 925, עמ' 28-29):

בשער 'ימות המשיח' של גיליון חנוכה תשד"מ, צוירו כמה ילדים בונים חנוכייה על רקע נוף מושלג. כשהוכנס הציור לרבי, הגיב עליו (ראה גם 'רישומה של שנה' תשד"מ, עמ' 98):

כדאי להוסיף בקרן הימנית למטה צורה סביבון.

ניצוצי רבי

ש"מבצע חנוכה" יתנהל בתכלית השלימות, בכל מקום שיד איש מגעת, ובמיוחד לאותם הנמצאים בבתי רפואה ('בית הרופאים') או בית-האסורים – יש לנחמם מיגונם, על-ידי שיסבירו להם שהימצאותם בבית האסורים אינה אלא לשעה קלה. ובקרוב ממש יזכו לשחרור גמור משם, ובאופן של מנוחה, שמחה וטוב לבב וזה יהיה הכנה לשחרורם הגמור של בני-ישראל מבי גלותא, מבית-האסורים הגדול בדמותה של הגלות, ועוד בזמן הגלות עצמו ישתחררו היהודים מהמדינות ש"מאחורי מסך הברזל"...

"מבצע חנוכה" מיוחד יש לקיים עם היהודים המגינים על יהודים בכל מקום שהם... ובמיוחד בארץ-הקודש, ארץ ישראל לגבולותיה, בכל הגבולות, "ימה וקדמה וצפונה ונגבה" בשלימותם...

באופן של 'ופרצת'

לקראת חנוכה תשל"ג נתקבלו מספר הוראות מהרבי (חלקן כבר פורסמו במדור זה בשנים קודמות). בין השאר נמסר להרה"ח ר' אפרים ז"ל וולף, בעיצומם של ימי חודש תשרי ('ימי תמימים' תדפיס עמ' 29):

"על-דבר פרסום דומה לפרסום על-דרך 20,000 חוברות תשרי, גם בחנוכה".

יותר מחודש ימים לאחר-מכן שוב נמסר בטלפון, בכ" במרחשוון (שם): "בקשר לפעולה בצבא בחנוכה, למסור לר' ישראל לייבוב ור' אהרן-נחמן פרידמן שההצעה היא טובה, וחצי מההוצאות עליהם [מזכירות כ"ק אדמו"ר משתתפת בחצי ההוצאות ובחצי השני יישא צאגו"ח באה"ק ת"ו]. כ"ק אד"ש הואיל להוסיף שזה צריך להיות באופן של 'ופרצת', ולחשוב בקשר לפרסום העניין, אם יקלקל או לאו".

הילדים של היום

המכתב הבא נכתב במקורו האנגלית, ופורסם ב'כפר חב"ד' מארכיונו של הרב ניסן מינדל. באותה שנה בה נכתב, תשל"ד, קיבל 'מבצע חנוכה' ממדים גדולים ונרחבים, שלא בערך לשנים הקודמות:

השלישי, כאשר בציור נראו רק שלושת קני החנוכה, שהם נרות דולקים. על כך הגיב הרבי: כדאי שיראו כל שמונת הנרות!

הוספה בתורה ומצוות

כך כתב הרבי בז' בטבת תש"כ (איגרות-קודש, כרך יט, עמ' קכז):

כבוד המשתתפים במסיבת חנוכה בכפר ארגנטינה [=כיום ניר-צבין] אשר בארצנו הקדושה תיו במהרה בימינו על ידי משיח צדקנו ה' עליהם יחיו:

שלום רב וברכה!

בנועם נודעתי מהתועודות בימי חנוכה, אשר בוודאי, כבכל קיבוץ בני ישראל החרדים לדבר ה', נשמעו דברי תורה, ובאופן שיביאו הדיבורים לידי מעשה, זאת אומרת, להוספה בתורה ומצוות, במשך כל השנה הבאה לאחר זה...

ככבוד ובברכה לבשוורת טובות בכל האמור.

שייכות מיוחדת לילדים

והנה מדברים שהשמיע הרבי בהתועודות אור לי' בכסלו תשמ"א (שיחות-קודש תשמ"א, כרך א, עמ' 504):

מכיוון שלחנוכה שייכות מיוחדת לילדי ישראל... דרושה השתדלות בימי החנוכה בנוגע לבני ובנות ישראל בכל עניינים אלו.

כולל גם לשתפם בהכנות למבצע חנוכה, וכן שייטלו חלק במבצע חנוכה עצמו, ובכל הפרטים, כפי שהדבר יאורגן על-ידי כל אחד ואחד במקומו ובכל חוג אשר הוא מתעסק (ופועל) בכך, ולהשתדל שזה יהיה באופן מסודר, בהצלחה רבה וגדולה ועצומה ונפלאה.

אור מיוחד

אור לי"ד בכסלו ובי"ט בכסלו תשל"ט ביקש הרבי (שיחות-קודש תשל"ט, כרך א, עמ' 437):

(375):

יש להתכונן ל"מבצע חנוכה" – ובפרט במקומות שאליהם יש להביא אור מיוחד – כך

ניצוצי רבי

אשר הופעל עלידי חסידי חב"ד בחלקים שונים של העולם, כדי להביא לתשומת לבם של אחינו בני ישראל, ובייחוד של הילדים, את המשמעות של חג חנוכה והמצוות המעשיות שלו. המאמצים התרכזו במיוחד בילדים לפני גיל בר (ובת) מצווה, להם חולקו חנוכיות, נרות לחנוכה ומתנות נוספות.

הססמה "הילדים של היום הם ההורים של מחר" עשויה להישמע כאמת נדושה, אבל זה לא גורע מהחשיבות שלה, אם מבטאים אותה במונחים

חנוכה תשל"ד

ברוקלין ניו-יורק

מר...

שלום וברכה!

תודה רבה לך על מכתבך הידידותי מ-11 בדצמבר והמצורף אליו.

תרומתך יועדה למימון 'מבצע חנוכה' המיוחד

מזכירות
ב"ק אדמו"ר מנחם מענדל שליט"א שניאורסאהן
ליובאוויטש
✠
SECRETARIAT of RABBI MENACHEM M. SCHNEERSON
the Lubavitcher Rabbi
770 EASTERN PARKWAY, BROOKLYN 13, N. Y.

ב"ה, ר"ח כסלו, ה'תשל"ה
ברוקלין, נ.י.

הנהלה צא"ח
ה' עליהם יחיו

שלום וברכה:

מצו"ב ב' מכתבים מכ"ק אדמו"ר שליט"א
לאנשי צה"ל.

וכיון שבודאי יסדרו ביקור אצל הנ"ל
בימי החנוכה הבע"ל או סמוך להם, יוכלו
למסור המכתבים בחוטפת ביאור. ובכל אופן
משובס להודיע לכאן המשך העניינים.

בכבוד ובנדיבות
מזכיר

איגרת המזכירות על מכתבי הרבי לחיילי צה"ל

ניצוצי רבי

יהיו כנרות חנוכה באופן דמוסיף והולך מוסיף ואור.

כבוד וברכה

הצלחה לכל אנשי היחידה שליט"א

מניית מעות מנין?

על-פי דין – התבטא הרבי בהתוועדות אור לי"ג ניסן תשל"ט (שיחות-קודש תשל"ט, כרך ב, עמ' 474) – כסף צריך חשבון, ויש למנותו. וראיה לרבר מהדין (במסכת שבת כב, א) בנוגע לנרות-חנוכה, "אסור להרצות (למנות, רש"י) מעות כנגד נר חנוכה" – ומכאן שדרושה ספירת כסף בנוגע לעניין הקשור בתורה!

ימי תשלומין

ממש לפני סיום התוועדות מוצאי זאת-חנוכה תשמ"א (שיחות-קודש תשמ"א, כרך א, עמ' 746) אמר הרבי:

רוצים רק להזכיר, בהמשך לימבצע חנוכה – שאלה הזקוקים עוד להשלים בזה – נותרו להם עוד מספר ימים עד שבת, כולל גם בשבת שממנה מתברכים כולהו יומין שלאחריה, וכוללת גם וגורמת להעלאת הימים שלפניה ובפרט (כבקיבועות שנה זו) "זאת חנוכה" היינו "קמי שבתא", ביום רביעי, וממבצע למבצע...

(וכאן הזכיר הרבי את שאר המבצעים).

עיונים בשולחן-ערוך רבנו הזקן

בשנת תשל"ו העיר הרבי (בהתוועדות שבת-קודש פרשת מקץ – שיחות-קודש תשל"ו, כרך א, עמ' 325) על שינוי הסגנון בשולחן-ערוך רבנו הזקן. הרבי הצביע על הסימנים קנ"ה וקנ"ו שבחלק "אורח חיים" ותמה לפשר סגנונם השונה, וכאן הוסיף הרבי והעיר: "סבור הייתי כי חברי הכולל שעל אתר – יתעמקו בבירור עניינים אלו כו' וידונו בזה בכתב כו'. לעת-עתה לא נעשה דבר בזה, ועל-כל-פנים יעסקו בכך מכאן ולהבא".

[יצויין כי בשלהי אותה שנה הורה הרבי על

מעשיים ומוחשיים. אני מתכוון לצורך החינוכי בחינוך יהודי, כי למרבה הצער, ההקצבות עבור חינוך אמיתי של הנוער שלנו הן מחפירות ולגמרי מעבר לפרופורציה. אני לא מזכיר זאת למטרת ביקורת, אלא לאור העובדה שיש לך השפעה בחוגים מסויימים שבהם ניתן לתקן את ההזנחה הזו. ולכן, אני בטוח שתעשה מצידיך את המירב בכיוון זה, וזכות הילדים הרבים שיהנו מכך תעמוד לך ולאשר לך ותביא לך תועלת.

ובעומדנו בימי הסגולה של חנוכה, הנני מאחל לך ולאשר לך מידה גדלה והולכת של אור בהעניינים שלך.

המעשה הוא העיקר

בראש-חודש כסלו תשל"ה כתב הרבי איגרת-קודש למפקד יחידה בצה"ל לקראת ימי החנוכה, עם תוספת ברכה בכתב-יד-קדשו (האיגרת פורסמה בכמה מקומות, אך צילומה נמסר לפרסום ב'כפר חב"ד' על-ידי המזכיר הרה"ח הרב בנימין שיחי' קליין. כאן נפרסם לצידה מכתב ששיגר המזכיר הרב ניסן מינדל להנהלת צאנ"ח באה"ק):

לכבוד

אל"מ

מפקד היחידה

ד"צ 1218

שלום וברכה!

בזמנו קיבלתי מכתבו ונעם לי לשמוע על דבר רושמי ביקור אנשי חב"ד ביחידה שלו.

ותקוותי חזקה שהרושמים לא נשאר בעולם המחשבה והרגש, אלא נתלבשו במעשה בפועל, וכמאמר חכמינו ז"ל המעשה עיקר.

ובוודאי לאנשי צבא אין צורך להסביר אשר כל טכסיסי צבא, אף על פי שמיוסדים על עיון והתבוננות וחכמה, אבל כוונתם העיקרית והסופית היא מעשה בפועל.

כיוון שמתקרבים אנו לימי החנוכה, תקוותי שייפגשו עוד הפעם עם אנשי חב"ד בימי החנוכה או בימים הסמוכים להם, ויהי רצון שכל העניינים

ניצוצי רבי

פרסום והוצאה-לאור של קובץ 'יגדיל תורה'. התפרסמו ב'הערות התמימים ואנ"ש' בירורים אולם עוד קודם לכן, לאור התעוררות הרבי, אחרים בזה מאת חברי הכולל].

IZEIREI AGUDAS CHABAD
Lubliner Youth Organization
Under the Presidency of the Lubavitcher Rebbe
JERUSALEM BRANCH: P.O.B. 927

צעירי אגודת חב"ד
במח"ק ח"ו
בגשיאונם ב"ס אדמו"ר שליט"א פ"י בארץ ישראל
סניף ירושלים: ת.ד. 927

המחיר: 20 שקלים

ב"ה _____

הודעה דחופה לאנ"ש

למבצע הגדול של ימי החנוכה באבא - על-פי הוראותיו של כ"ק אדמו"ר שליט"א - ירושלים באופן מיוחד כוחות-מעולה להרכבת הצוותים. המתנדבים יכולים להשתתף בפעולה יום אחד, או שני ימים או שלשה קרובים.

בכל יום יוצאה 10 חוליות - כל אחת בת 4-5 אנשים - לזיכוי החיילים במצוות גר חנוכה, אדקה, שמחה, וכו'.

כל החוליות יוצאות בכל יום בשעה 7 בבוקר ממשרדנו ברח"א שניה 7.

על המתנדבים להתייבב במקום באותה שעה.

לפרטים - להחשך בקשר מוצ"ק לטלפון מס' 286677.

בברכה "ופרצח"

המזכירות

קריאת סניף צאגו"ח בירושלים לאנ"ש להתגייס "למבצע הגדול של ימי החנוכה - על-פי הוראותיו של כ"ק אדמו"ר שליט"א"

ימי החנוכה

שורש נרות חנוכה במצות התורה

במצוות נרות חנוכה מצינו שלושה פרטים. המצווה היא: (א) להדליק נרות, (ב) על פתח הבית, (ג) משמאל. ויש לומר ששלושה פרטים אלו בנרות חנוכה, שהיא מצווה מדברי סופרים, נובעים משלוש מצוות דאורייתא.

(א) עצם הדלקת נרות חנוכה נמשך מנרות המקדש, כפשטות העניין. (ב) ההדלקה בפתח הבית, דווקא, קשורה למצוות מזוזה. ואמנם, כך מבואר בתורת החסידות – "במזוזה הפתח יש שתי מצוות, אחת דאורייתא והיא מצוות מזוזה והשני מצווה דרבנן כעין דאורייתא, והיא מצוות נרות חנוכה". (ב) זה שמדליקים נרות חנוכה משמאל הפתח מורה כי מצווה זו משפיעה גם על צד ה'שמאל' ומאירה אותו. תכונה זו מצאנו במצוות תפילין, שמניחים על יד שמאל (ובמיוחד על-פי המבואר בזוהר שעושים כן כדי לשעבד לקב"ה גם את יצר הרע שבחלל השמאלי שבלב). תכונה זו ניתן לראות אף בתפילין של ראש, כי מצווה זו מביאה לידי כך ש"וראו כל עמי הארץ כי שם ה' נקרא עליך ויראו ממך".

(ליקוטי שיחות, כרך ה, עמ' 226)

ואין לנו רשות להשתמש בהן

העובדה שנרות חנוכה אסורים בהנאה מורה שקיום המצווה הוא באופן ד"שלא על מנת לקבל פרס", לא פרס גשמי (שהרי אסור להשתמש בהן) ואף לא פרס רוחני (כי אם הוא מדליק נרות חנוכה כדי לזכות בגן-עדרן הרי הוא משתמש בהן!). זהו אפוא קיום מצווה לשמה. זאת ועוד: קיום המצווה לשמה גורם חיסרון כיס. שהרי אחד הטעמים להדלקת ה'שמש' הוא כדי שלא יבוא ליהנות מהנרות. הרי ש'מבזבזים' נר כדי להבטיח את קיום המצווה לשמה – שלא ייהנה מהנרות.

הדבר מלמדנו לקח והוראה נפלאה בעבודת ה'. ידוע שבתחילת העבודה רשאי האדם לעבוד את בוראו על-מנת לקבל פרס, כי "מתוך שלא לשמה יבוא לשמה". נרות חנוכה מלמדים אותנו כי אפילו אדם המכיר בעצמו שהוא עומד בתחילת העבודה ולא הגיע למדרגת העבודה "לשמה" (כנרמז גם בכך שנרות חנוכה, מצוותם "משתשקע החמה"), ביכולתו לעבוד את ה' לשמה – על-כל-פנים במצווה אחת. זאת אומרת שאף כי כללות עבודתו היא עדיין "על מנת לקבל פרס", בכל זאת, לעיתים ובמצוות מסוימות מסוגל הוא להגיע למדרגת "לשמה".

(משיחת מוצאי שבת-קודש פרשת מקץ תשל"ט – בלתי מוגה)

אלא לראותן בלבד

יש לדקדק בזה: הסגנון "אין לנו רשות אלא" מורה לכאורה כי יש כאן נסיגה מסויימת מהאיסור הכולל "להשתמש בהם", וכי ה"שימוש" באופן של "לראותן" – מותר!?

ממעייני החסידות

ואמנם, בזמן שאנו מתבוננים בנרות חנוכה ("לראותן") ו"מקשיבים" לסיפור הנרות, נחשב הדבר ל"שימוש" – שימוש רוחני. "שימוש" זה בהחלט מותר ואף רצוי.

(משיחת זאת חנוכה תשל"ה – בלתי מוגה)

מסרת גבורים ביד חלשים

הפירוש בזה בעבודת האדם:

יצר הטוב נקרא "חלש" לגבי יצר הרע (מכיוון שיצר הרע נכנס באדם לפני יצר הטוב). עבודת האדם היא להביא למסירת הגיבור ביד החלש. כלומר, לא לבטל את יצר הרע אלא למוסרו לידי יצר הטוב, שגם הוא יבוא לאהבת ה'. וכדכתיב, "ואהבת את ה' אלוקיך בכל לבבך", ופירשו חז"ל – "בשני יצריך". על-ידי זה מתחזק כוחו של יצר הטוב, כמאמר: "ורב תבואות בכוח שור" (זהו יצר הרע שנמשל לבהמה).

(ליקוטי שיחות, כרך ג, עמ' 298)

גיבורים ביד חלשים ורבים ביד מעטים

אפשר להפיק מכאן שני לקחים והוראות בעבודת הבורא:

(א) על-אף היותנו "חלשים" ו"מעטים" בגשמיות – בני גוי קדוש אנו, "טהורים", "צדיקים", ו"עוסקי רצונך". והקב"ה עושה לנו לא רק ניסים סתם, אלא "ניסים, פורקן, תשועות ונפלאות", ועד ל"תשועה גדולה".

(ב) החשמונאים אמנם עשו 'כלי' טבעי לניצחון המלחמה, אבל עשו זאת מתוך ביטחון גמור בקב"ה, שלכן לא התחשבו בעובדה שהקמים נגדם הם גיבורים ורבים (בגשמיות). ללמדך: אמנם חייב האדם לעשות 'כלי' טבעי לברכת ה', אך עם זה (והוא העיקר) עליו להיות בביטחון חזק ומוחלט שההצלחה תבוא מהקב"ה, וכדכתיב, "מאת ה' היתה זאת, היא נפלאת בעינינו".

(ליקוטי שיחות, כרך ג, עמ' 284)

והדליקו נרות בחצרות קדשך

יש לדקדק בזה:

(א) העיקר חסר מן הספר – שהשמן, שהיה מספיק ליום אחד בלבד, דלק שמונה ימים?

(ב) הדלקת המנורה היתה בהיכל, לא בחצר?

ויש לומר שתפלת "ועל הניסים" נקבעה כזיכרון לנס הניצחון במלחמה ולא כזכר לנס פך השמן. לפיכך, גם "והדליקו נרות בחצרות קודשך" אינו מתייחס לנס השמן אלא לנרות של שמחה וכבוד השכינה. ומובן שנרות אלו אי-אפשר להדליקם בהיכל אלא רק בחצר. זהו גם שנאמר "בחצרות" לשון רבים, כי לגודל השמחה הדליקו נרות בחצרות רבות.

[יש להוסיף ולומר כי מסדר נוסח התפילה בחר להזכיר את ביטויי השמחה על-ידי הדלקת נרות דווקא (אף כי לבטח בוטאה השמחה בדרכים נוספות), וזאת כדי לרמוז גם לנס פך השמן].

(ליקוטי שיחות, כרך ג, עמ' 279 ושיחת ש"פ מקץ תשכ"ו – בלתי מוגה)

הלכות ומנהגי חב"ד

מאת הרב יוסף-שמחה גינזבורג

שבת-קודש פרשת מקץ

ל' בכסלו – א' דראש-חודש, ו' דחנוכה
נוסף על 'ועל הניסים' אומרים 'עלה ויבוא'.
בערבית אין מכריזים 'עלה ויבוא' לאחר
'השכיבו', מחשש הפסק, אבל מזכירים זאת
לציבור בטפיחה על השולחן. שכה לומר 'עלה
ויבוא' בתפילת ערבית, ונזכר לאחר שאמר
"ה" של 'המחזיר שכינתו לציון' – אינו חוזר.
* אין לומר "הנרות הללו" בשבת.⁴

* מי שבירך ברכת-המזון בשתי הסעודות
הראשונות של השבת, ואמר 'ועל הניסים' אך
שכה לומר 'רצה', ונזכר לאחר שהתחיל ברכת
'הטוב והמטיב' (אפילו אמר רק מילת 'ברוך'
בלבד⁵) – חוזר לראש, ואומר 'רצה', אבל אין
צריך להזכיר 'ועל הניסים'.⁶

שחרית: לאחר חזרת הש"ץ: הלל שלם,
ואברהם זקן, זבדיה, קדיש תתקבל. שיר של
יום, הושיענו, ברכי נפשי, קדיש יתום.

מוציאים שלושה ספרי-תורה. בראשון
קוראים לשישה עולים בפרשת השבוע –
מקץ. לאחר מכן, מניחים את ספר-התורה השני
על הבימה. הגבהה וגלילה. אחר-כך קוראים
לשביעי בספר השני בפרשת פינחס "וביום
השבת... ובראשי חרשיכם...", מניחים את
הספר השלישי על הבימה ואומרים חצי קדיש.
הגבהה וגלילה. אחר-כך קוראים למפטיר

בספר השלישי בפרשת נשא "ביום השישי...".
הגבהה וגלילה ספר שלישי. הפטרה: "רני
ושמחי" (זכריה ב, ד-ד, ז), ומוסיפים פסוק
ראשון ואחרון של הפטרת שבת ראש-חודש
"כה אמר ה', השמים כיסאי...", "והיה מידי
חודש...", "ויצאו וראו...", "והיה מידי
חודש..." (ישעיה סו, א. כג. כד. כג).⁷ קרא הפטרה
אחרת – קורא אחריה 'רני ושמחי', ואם נזכר
אחר הברכות – קורא אותה בלא ברכה.⁸
אין אומרים 'אב הרחמים'.

מוסף: 'אתה יצרת'. טעה ואמר 'תיקנת שבת',
ונזכר: עד שלא סיים תפילתו – חוזר ומתחיל
'אתה יצרת', ואם סיים תפילתו – חוזר לראש
התפילה.⁹

יום התוועדות (בית-רשאת ובית-רעוז).
ובוודאי אפילו בשבתות החורף יש לחלק
ההתוועדות או לסדרה באופן כזה, שיוכלו
המשתתפים בה להמשיך ההתוועדות בסעודת
שבת בבתיהם.¹⁰

מנחה. אין אומרים 'צדקתך'.

יום ראשון, א' בטבת

ב' דראש-חודש, ז' דחנוכה

מוציא שבת-קודש: אין מאחרים תפילת
ערבית כל-כך כמו בכל מוצאי שבת-קודש.
כשמדליקים נר חנוכה בבית-הכנסת אחרי

4) שו"ע אדמוה"ו סי' קפח סעיף יד. ולכאורה גם לדעתו אין
איסור להזכיר. (ריכוז הדעות בנושא בסי' בירור-הלכה
תנינא או"ח ח"א עמ' שעא).
5) ליקוטי שיחות, כרך לה, עמ' 191, הערה 34.
6) לוח כולל-חיב"ד (כל הקטע).
7) שם, ועיי' ביהתקשרות: גיליון תקי"ז, עמ' 15, הערה 5,
פרטים שונים בדין זה.
8) אג"ק כרך י עמ' ד, ועיי"ש עמ' סט.

1) שו"ע סי' תכב ס"א, וראה שו"ע אדמוה"ו סי' קיד ס"ז
וסו"ס רצד.
2) בשי"פ מקץ, שבת חנוכה תשמ"ב, לאחר השיחה
הראשונה, אמר הרב: "שבת זאגט מען ניט [=בשבת אין
אומרים] 'הנרות הללו' (נשמט מההנחה בלה"ק, אך נמצא
בהנחות התי' מהתוועדות זו), ומאז לא ניגנו זאת עוד בבית
חיינו בשבת.
3) שו"ע אדמוה"ו סי' קפח ס"ט. סידור אדמוה"ו.

לוח השבוע

מכללות העניין דחנוכה, על כל השנה כולה, להאיר את העולם כולו ב"נר מצווה ותורה אור"¹⁶. לשם כך יש לערוך התוועדות נוספת ביום זה¹⁷. יש ללמוד ביום זה את מאמר רבינו הזקן (או על כל פנים חלק ממנו) המבאר מעלת 'זאת חנוכה', והעיקר 'לחיות' עמו¹⁸.

שחרית: כבימים הראשונים: הלל שלם, חצי קדיש, קוראים לכהן "ביום השמיני... מלאה קטורת", ללוי עד "בן צורשדי", ולשלישי – "ביום התשיעי... כן עשה את המנורה". אשרי, ובא לציון, קדיש תתקבל, 'בית יעקב' עד גמירא.

ב'זאת חנוכה' הורה הרבי שלא לכבות את הנרות אחר תפילת המנחה, ושישאר דלוקים גם בצאת החנוכה¹⁹.

אחרי החג:

שיירי הפתילות שדלקו ושיירי השמן שבחנוכייה (לא שבקבוק) – אם לא התנה עליהם תחילה – עושה להם מדורה בפני עצמם ושורפם²⁰.

חודש טבת

מצווה לפרסם את תשובת הרבי, במענה לשאלה האם לערוך חתונה [בחצי השני של רוב החודשים, וכן] בזמנים מסויימים שהיה מנהגנו²¹ שלא לקיים בהם חתונה:

"הגבלות בימינו אלה בנוגע לימי חתונה – מלבד המפורשים [= בשולחן-ערוך], כמובן ופשוט – המביאים לדחיית ואיחור זמן החתונה, מביאים בכמה וכמה מקרים, בעוונותינו הרבים, למכשולים בענייני צניעות וכו' דחתן וכלה, וד"⁵.

ערבית, נוהגים להדליק לפני עלינו⁹. המדליק יודא שאמר 'אתה חוננתנו', ואם שכח לאומרה – יאמר תחילה התיבות 'ברוך המבדיל בין קודש לחול'. אחר-כך מבדילים.

הסדר בבית: הבדלה, נר-חנוכה, וייתן לך¹⁰. שחרית: הלל שלם, ואברהם זקן, זבדיה, קדיש תתקבל. שיר של יום, הושיענו, ברכי נפשי, קדיש יתום. מוציא שני ספרי-תורה, בראשון קוראים בפרשת ראש-חודש, כהן: "וידבר... רביעת ההין", לוי: "עולת תמיד... ונסכה", ישראל: "ובראשי חודשיכם...". בספר השני עולה הרביעי בפרשת נשא "ביום השביעי...". חצי קדיש. אשרי, ובא לציון [ואין הש"ץ מסיימו בקול¹¹], יהללו, הנחת תפילין דרבנורתם, קריאת-שמע, פרשיות 'קדש', 'והיה כי יביאך', שש זכירות, חליצתן [הש"ץ יאמר איזה מזמור, כדי לומר אחריו את הקדיש¹²], חצי קדיש, תפילת מוסף.

"מצווה להרבות בסעודת ראש-חודש", ולכן יש המוסיפין מאכל מיוחד בסעודת היום לכבוד ראש-חודש, מלבד ההוספה לכבוד החנוכה¹³.

יום שני, ב' בטבת

ח' דחנוכה – 'זאת חנוכה'

על כל אחד ואחת לנצל יום זה: להשלמת נתינת דמי-חנוכה (מי שטרם נתן – "לתפוס" ולעשות זאת עוד בחנוכה, וכל המקדים הרי זה משובח), וגם מי שכבר נתן – להוסיף עוד¹⁴. להשלים הפעולות ד'מבצע חנוכה', עד לתכלית השלימות¹⁵; ולעשות 'סך-הכול'

17) 'התוועדות' תשי"ב עמ' 92,88.
18) המאמר: ד"ה ביום השמיני – ליקוטי-תורה, דרושי שמע"צ פ"ג, (בסופו פ"ב, מתייחס במפורש ליאת חנוכה).
19) הגהות הצמח-צדק: אור-התורה, חנוכה (כ"ד ה), דף תקס"ב, א – 'התוועדות' תשמי"ט עמ' 86. מאמר של הרבי ליום זה – ד"ה הניל, סי' המאמרים מלוקט ח"ד עמ' קט (ובהוצאה החדשה לפי החודשים חייב עמ' קצג).
20) יומן תשכ"ה אות קס (וכן בכ"כ שנים).
21) שו"ע ונו"כ סי' תרע"ז סי"ד. ביאור-הלכה שם.
22) כנדפס בסי' המנהגים סי"ע 76. ובאג"ק דלהלן סוף

9) כך נהגו במניין של כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו.
10) ספר-המנהגים.
11) כי אז יתחייב לומר ח"ק מייד, כפי שהורה הרבי – ראה 'התקשרות' גיליון תס"ו עמ' 15 הערה 16.
12) ספר-המאמרים (ליקוט) לכ"ק אדמו"ר מהורש"ב, ח"ב עמ' שטז. אג"ק כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו ח"כ עמ' רפג.
13) ראה שו"ע או"ח סי' תיט וכפ"ה חיים שם סי"ד.
14) 'התוועדות' תשמי"ט ח"ב עמ' 92.
15) שם עמ' 90.
16) שם עמ' 95. וראה 'התוועדות' תשי"ב ח"ב עמ' 92,88.

לוח השבוע

הספרייה הפרטית של כל אחד ואחד, במיוחד של ילדים ב'בית חב"ד' הפרטי שלהם, בספרי רבותינו נשיאינו ובספרי קודש בכלל.

מדבריו במעמד השמחה: "כמו בעת מאסרו וגאולתו של רבנו הזקן, הרי בעל השמחה והגאולה למד מכל האירועים הוראות בעבודת ה', ואחת המסקנות שלו היתה להוסיף ביתר שאת בהפצת המעיינות חוצה. לאור כל זה ברורה ההוראה האלוקית הנצחית בקשר לאירוע הנוכחי, שדווקא מן הטיעונים וההאשמות כאילו אגודת-חסידים-חב"ד, כולל הספרייה שבה נמצאים הספרים וכתבי דא"ח, איננה בשימוש עבור הפצת המעיינות חוצה, הרי דווקא מטיעונים אלו יש ללמוד עתה להגביר עוד יותר את הפצת תורת רבנו ולימודה ביחיד וברבים מתוך שמחה עצומה והתלהבות, שמחה פורצת כל גדר"²⁶.

מההוראות ("אבן הבוחן" דניצחון הפפרים) דיום זה: להוסיף בקביעות עיתים לתורה, כולל ובמיוחד לימוד בריבים, ולכל לראש – לימוד [משניות, ועל דרך זה בספרים שנפרדו] המביא לידי מעשה, עד ללימוד ההלכות ברמב"ם ושו"ע ונו"כ ועד לפנימיות התורה, ולעורר רבים לזה²⁷.

רכישת ספרי קודש – שיהיו בכל בית יהודי

"וצריך-עיון גדול ביותר: הכדאיות הן, או אדרבא?²⁸
"ולכן עצתי בכלל – שלא לאחר זמן חתונה"²⁹.

יום רביעי

ד' בטבת

יום רביעי בלילה, אור ליום חמישי: אם צפויה עננות מוגברת בשבוע הבא, יש לקדש את הלבנה מיד כשאפשר, גם אחר ג' ימים (מעת-לעת) מהמולד (החל מהלילה. המולד היה במוצש"ק בשעה 3:28), ואין להמתין עד אחר שבעה ימים מהמולד²⁵.

יום חמישי

ה' בטבת – י'דן נצח'

היום בו י'דן נצח'²⁴ באופן גלוי, לעיני כל העמים (בבית-המשפט הפרדלי), בנוגע לספרי וכתבי רבותינו נשיאינו שבספריית ליובאוויטש, בשנת תשמ"ז.

כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו הכריז על יום זה כיום סגולה ועת רצון לדורות²⁵. כמורכן יצא בקריאה קדושה להוסיף ולהרחיב את ספריית אגודת-חסידים-חב"ד ליובאוויטש, וכן לייסד ספריות תורניות ציבוריות ולהרחיב גם את

ההערה הבאה.

22 צילום כ"י"ק – 'מאוצר המלך' ח"א עמ' 310 (בקשר לחתונה בחציו השני של החודש, וראה שם עמ' 311, 305). זאת בנוסף להוראות דומות שפורסמו בנדון ביהתקשרות גיליון קסא עמ' 18 – כל זה במקום ההסתייגות שהיתה בעבר מעריכת חופה בחודשי טבת ושבט, כמ"ש גם באג"ק ח"ה עמ' נב, ח"י"ח עמ' טז, ובפרט בח"י עמ' פח.

23 שער-הכולל פרק לג אות ב, עייש בסופו, וכן בהגהת כ"ק אדמו"ר מהורשי"ב על זה (בסידור תורה-אור תשמ"ז עמ' 489) ובסופה. וראה בס' י'דני ומנהגי ראש-חודש – חב"י" פ"י"ב הע' 32.

24 ראה סיפור ח"י"ל אודות הכרזה זו – ויקרא רבה פכ"ד, ג. משמעותה בעבודת ה' נתבארה בהתוועדותיו תשמ"ז ח"י"ב עמ' 243.

25 בסיום חזרת השי"ץ ביום זה (בשנת תשמ"ז), החל השי"ץ (הרה"ח ר' זאב"חזקאל שי' הכהן כ"ץ) לומר קדיש. הרבי הביע תמיהה על כך, ונענה שיש (ואכן היה) חתן בבית-הכנסת.

26 תקציר – ע"פ ימי חב"ד.

בשעתו נמשכה השמחה שבעת ימים, כאשר בכל יום היה הרבי אומר שיחה מיוחדת. בשיחת שי"פ ויגש אמר בין השאר: "יש להכריז ולפרסם שבימינו אלה נמצאים אנו בזמן (ומקום) מיוחד, אשר, לא נותר בו אלא עניין אחד ויחיד – וחייב אדם לומר בלשון רבו, כלשון כ"ק מו"ח אדמו"ר: 'עמדו הכן כולכם, לבניין בית-המקדש העתיז בביאת זוד מלכא משיחא!' (התוועדות) תשמ"ז ח"י"ב עמ' 203).

השיחה האחרונה, אור ל"י"ב טבת, הוקדשה להצעות להכנות לקראת יו"ד שבט, לכל אניש ולכל ישראל, אנשים נשים וטף, ביניהן הוספה בתורה ובצדקה, כולל בהפצת המעיינות חוצה, עריכת יבחינות: ע"י עשה לך רבי של כל אחד ואחת מדי עשרה ימים, ודיווח מלא עליהן לרבי (שם, עמ' 236).

27 'התוועדות' תשמ"ח ח"י"ב עמ' 164-174. סה"ש תשנ"ב ח"י"א עמ' 211-212.

לוח השבוע

תיכף ומיד בצאתו לאור. וכן לקיים מנהג ישראל לתת מתנה לחתן – ש"ס, ולכלה – סידור 'קרבן מנחה' (ובימינו אלה – ספרי הלכה בעניינים השייכים להנהגת הבית "בלשון ברורה ודרך קצרה" בלה"ק, או מתורגם לשפת-המדינה), וכל המרבה הרי זה משובח. וכן לתת ספרי קדש כמתנה, גם לילדים, לקראת שמחה פרטית או יום-טוב²⁸.

יום שישי

ו' בטבת

'תקופת טבת' – בשעה 4:30 אחה"צ²⁹.

פרטי, וגם בחדר האוכל, ספרי יסוד (נוסף לחומש, סידור, תהילים, ובבית חסידי – גם ספר התניא וכו') כולל ובמיוחד ספרי הלכה למעשה בחיי יום-יום, שילמדו בהם לעתים קרובות. וכן שלכל ילד וילדה יהיו ספרי קודש משלהם ("תניא קטן"), בחדרם, ויסבירו להם שלא יחששו מקריעה ברוב השימוש, כי אז אדרבה יקנו להם ספרים חדשים ומהודרים עוד יותר. וכן לדבר עם המו"לים ומוכרי הספרים על הנחה מיוחדת לרכישתם, וכל הזריז בכל זה הרי זה משובח, כולל גם על-ידי הזמנה מראש כ'מנוי' ("פרענומערנטן") המקבל את הספר

שבשכונת המת (=בית שמת בו ובי הבתים הסמוכים). [וכן אין שותים מים בשעת התקופה עצמה] ועדיין בסיי רי סייד. וכן הובא ברמ"א יו"ד קטז סי"ה, וצ"ע שבשו"ע רבינו, חו"מ ה"י שמירת גוף ונפש סי"ד (במהדורת קה"ת תשי"כ ואילך, חלק ה"ו עמ' 1773), הביא כמה דברים מהרמ"א שם בקשר לשתית מים והשמיט עניין זה. פרטים בהירות זו נלקטו בסי' ישמירת הגוף והנפשי סי' מז (ומהרה"ח ר' אליהו שי' לנדא שמעתי שנוהגים להיזהר בזה ע"פ הפרטים דלעיל).

28 'התוועדויות' תשמ"ח שם עמ' 171-173, תשמ"ט שם עמ' 103. סה"ש תשנ"ב עמ' 488, 360, 227.
29 ראה שו"ע אדמוה"י ס"י תנה סט"ו, שהחמיר בעניין מים ששהו בביתו [מגולים, ע"פ הד"מ שם, ואפילו בתוך המקרה] בשעת [– חצי שעה לפני וחצי שעה אחרי – דרכ"ת יו"ד קטז, פח מכנה"ג שם] התקופה (אם לא מים שנשאבו למצות-מצוה, משום "שומר מצוה לא ידע דבר רע", וגם בהם לכתחילה) מציע לשים ברזל כמו מחט בתוך המים (ולהוציאו מייד אח"כ). כמובן כי שם בקשר למים

לזכות

האחים התמימים הדגולים לבית

דייטש

הרה"ח ר' זלמן-יודא, ר' יוסף-יצחק, ר' אברהם-משה

וגיסם ר' גבריאל גופין שיחיו